

"UKRAINIAN LABOR NEWS"
 Published semi-weekly by the Ukrainian Labor News Ass'n
 Cor. Pritchard Ave. and McGregor St.,
 Winnipeg, Man.
 Subscription per year \$4.00
 Telephone: St. John 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ"
 часопис для робочого люду — виходить два рази на тиждень:
 В СЕРЕДУ І СУБОТУ.
 Видає Створарище "Українських Робітничих Вістей".
 Передплата на рік \$4.00
 Адреса:
 UKRAINIAN LABOR NEWS,
 Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

Непомічених в газеті рукописів не звертається, крім тих, що дописувальці вказали, зазначивши, що бажано звороту своєї рукописи на свій випадок і непомічених та зазначити поштову марку на її переказу.

ЗАПЕРЕЧУЄ ТЕ, ЩО САМ КАЗАВ.

Одним із найчорніших вчинків, які поповнив під час свого короткого "парствования" диктатор Петрушевич, є без сумніву запропане галицької армії царському генералові Денікіну. Сей вчинок не можна інакше назвати як зрадою, коли навіть брати справу з чисто національної точки погляду. Бо Денікін не признавав ніякої України, лише єдину, нещасливу царську Росію, бо він ніяк не вважав на українські школи, книжки, газети, пам'ятники і взагалі все, що українське. Як скрайній монархіст, Денікін був також ворогом працюючих мас взагалі. І ось такому царському сатрапові віддав Петрушевич "під опіку" галицьку армію.

Петрушевичіві у Відні і їхні сторонники в Америці і Канаді були зразу дуже огломошені фактом запропане галицької армії Денікіну. Віденські петрушевичіві той ганебний факт збували з початку мовчанкою, а американські і канадські "діятелі", особливо ті, що без застережень стояли за Петрушевичем, не раз навіть висловлювали неприхильно на адресу Петрушевича. Однак з часом старі грихи забувають ся. Повели запропане галицької армії ставало "буденною" річчю, факт сей переставав бути в очах загалу таким страшним, яким був з початку. З сего скористали петрушевичіві. Тут і там почали між ними підноситись голоси, що перехід галицької армії до Денікіна не можна вважати зрадою Петрушевича, що сей крок був подиктований konieczністю і т. п. Значуємо, що сего не мали відважити сказати петрушевичіві зараз по запропане галицької армії Денікіну, а зробили вони се аж значно пізніше.

Одним із тих, що оправдують тепер Петрушевича за його запропане галицької армії Денікіну, а навіть заперечують всякий договір між Петрушевичем і Денікіном — є др. Осип Назарук, який збирає тепер в Канаді гроші для Петрушевичової лійки у Відні. На всіх мітингах, які Назарук устроює для збирання грошей, він зосібна обговорює широко справу запропане галицької армії Денікіну і представляє її в такій світлі, що між петрушевичіві та Денікіном ніколи не було ніякої зради ані навіть договору. Однак чи правду говорить Назарук? Чи дійсно так було, як він тепер каже довірливим українським робітникам і фермерам в Канаді? Послухайте, що сказав той самий Назарук не в Канаді перед робітниками, але перед такими самими як він "дипломатами" у Відні.

Сими днями ми отримали з Європи "Звіт засідань Національної Ради у Відні" в дні від 15-го до 29-го червня. В тих засіданнях брали участь наступні особи: Лев Левицький, др. Кость Левицький, др. Еґен Левицький, др. Кирило Трильовський, Лія Семка, Семен Вітик, Антін Крушельницький, др. Роман Перфецький, др. Марітчек, Спінуд, Лев Петрушевич і др. Ернст Брайтер.

В присутності вичислених людей, на засіданні Національної Ради у Відні дня 20 червня 1922 року, Назарук сказав в своїй промові наступнє:

"Диктатура повновладна два блуди і то не зі своєї вини, а під напором ідеології, ідуци за волею укр. народа(?) і, саме: 1) Похід на Київ, бо ми вийшли в мішок, в якій мусли залуцати ся, і 2) ЗА ПІЗНО ЗЛУЧИЛИ СЯ З ДЕНІКІНОМ, бо місяць вперед, коли він був ще сильний, моглисьмо прогнати большевизм. Се були нетакти політичні і сі два блуди падуць на карк української суспільности".

Чуєте, робітники і фермери, якою мовою балакає Назарук перед вами в Канаді, а якою перед "дипломатами" у Відні. То перед вами він говорить, що ніякої зради до Денікіна не було, а кілька місяців тому назад він перед віденськими "дипломатами" не лише признавав, що зрада до Денікіна була, але ще й жалувал, що ся зрада наступила за пізно, бо місяць вперед, коли Денікін був ще сильний, Петрушевич з Денікіном були би прогнали з України большевизм. (Чи так було би, се друга річ; білому Назарукові можна думати і говорити всько.)

Кожий тепер бачить, що Назарук нічим не різняється від інших "патріотичних" брехунів і крутарів, що він так само як і вони потрафить перекручувати дійсність і послугувати ся брехнею, щоби лише видурити від легковірних людей долари. Кожий тепер бачить, що Назарук лише назверх ваде чеснішою, як інших скомпромітованих "народні дїачі", а в дійсності — він таке саме зідечко як і вони.

ДОБРОВОЛІВНІ ЦЕНЗОРИ.

Українська буржуазна і робітничая преса в Галичині дуже терпить від польської цензури. Робітничая преса в цілїм світі терпить над собою цензурний гнет, отже вона з тим важе усвоєла ся. Буржуазная преса, яка дуже "боронить-свободу" друкованого слова, страшенно дямсентує, коли чує над собою цензурний гнет буржуазній "пануючої нації".

Таке тепер дїєть ся в Галичині з українською буржуазною пресою, яка є під обухом польської цензури. Ся преса дуже боронить тепер свободу слова, а за нею підписує вся українська "патріотична" преса в Канаді і Злуч. Державах.

Як вона в дійсності розуміє і знає свободу друкованого слова, нехай послужить слідуючий факт.

В Галичині розстріляла польська влада українських революціонерів Ст. Мельничука і П. Шеремету. Перед розстрілом адвокат С. Баран списав покійних біографія, а самі покійні написали листи до родичів і знайомих. Розумієть ся, польська цензура сконфіскувала в українській галицькій пресі деякі місця з листів покійних. Однак галицька укр. буржуазная преса сим не задоволила ся і ще депо сама поконфіскувала. Львівська петрушевичівська "Свобода", яка виходить, замість "Дїла", в біографіях розстріляних, котрі списав авд. Баран, поконфіскувала всі місця, де говориться ся про перехід Мельничука і Шеремети до большевизм, про їх роботу на Україні і про нагороджене їх червоною командою. Отже сконфіскувала не польська цензура, але сама українська "патріотична" братія і тим самим

сфальшувала біографії покійних. Все, що було в біографії покійних червоного, українські "народні дїачі" сконфіскували.

Але се далше пішла українська чорносотенная преса в Канаді. Перед нами лежать три віннігеські "народні" газети "Укр. Голос", "Кан. Українець" і "Ранок". Не дивлячись, що всі вони кричать, що Мельничук і Шеремета се їх люди, лише "Укр. Голос" подав за старокраєвою пресою сфальшовані біографії, не сказавши від себе ані слова. Посмертні листи подали лише "Ранок" і "Канадійський Українець" в такім виді, якими їх зробила польська цензура, а не в такім, в якім вони є в дійсності. І "Кан. Українець" і "Ранок" не подали листа Шеремети до своєї жєни до Бердичева, на Україні. Крім того "Кан. Українець" безмилосердно перекрутив лист Мельничука і Шеремети до товаришів. Ми радимо кождому читачеві переконається наочно, перечитавши той лист в "Кан. Укр." з 13. грудня на 2-й сторині. Перекрутив і поставив під ними підписи покійних.

А "найкраще" зробив редактор "Укр. Голосу". Тому, що гг. Мельничук і Шеремета "були патріотами", редактор "Укр. Голосу" не подав їх одного іх передсмертного листа. Ново-бо то се нічого, що він не подав. Немил йому їх листи то й не подав. Але не подаючи до відома своїм читачам послідної волі розстріляних шакхетською владою борців-революціонерів, редактор "Укр. Голосу" поповнив гідке блюзнірство, уживаючи для свого дурного "мимоходом" деяких висловів з листів покійних. Уживає їх не тому, щоби сказати щось про послідню волю убитих революціонерів, але тому, що йому браку ває власних "аргументів" для поборюваня "Укр. Роб. Вістей". Отже редактор "Укр. Голосу" витягає з листів покійних ті слова, якими т. Шеремета хотів заспокоїти своїх стареньких родичів і свою подругу, будучи свідомий того, який біль вони переживають з приводе його смерті.

Чому "Укр. Голос" не подав до відома своїм читачам повного змісту цих листів покійних революціонерів? Чому "Кан. Українець" і "Ранок" подали в сконфіскованим виді листи Мельничука і Шеремети, а лист послідного до жєни до Бердичева зовсім опустили? Если польська цензура сконфіскувала деякі місця з тих листів в галицькій пресі, то зате вони повністю були надруковани в "Укр. Роб. Вістях" з 9. грудня і в "Народній Волі" з 7. грудня і сі "патріотичні" шматки мали час до 13. грудня додати до листів сконфіскованих польською цензурою місця, а місяць сі є дуже важи.

Ось вони:

В листі до родичів Шеремета пише, щоби вони подякували адвокатам за те, "що не дали мені умерти, не давши пізнати, що моя дорога — правийна дорога".

А "Кан. Укр." і "Ранок" в сім місци кінчать словами "не давши пізнати", а далше ставлять в скобках (skonфіковано). А там, де Шеремета говорить до своїх братів "підста панам нехай жєвріє у Вас", також упускають сі слова і ставлять (skonфіковано).

Хто сконфіскував? Польський консул в Вінніпегу? Чому він не сконфіскував в "Укр. Роб. Вістях"? Чому не сконфіскував в "Народній Волі"?

Се свідчить, що українські пани не хочуть, щоби в українських селян і робітників жєвріла підста до панів. Бо Шеремета якраз натискає на слово "пані". Він не згадує спеціально про польського пана, але про пана взагалі і заповідає своїм братам Володьови і Феді, щоби у них жєвріла підста до панів і щоби вони були "другими бідою, бо пан серця не має. Пан живе коштом бідого".

Сим покійний Шеремета заманифєстував своє класове становище, яке так немили всім українським панам і підпанкам і вони дуже важили польській цензурі, що вона помогла їм промовчати сконфікованих місця.

А редактор "Укр. Голосу" пішов ще далше за польську цензуру. Він просто не помітив ні одного листа. Сим, розумієть ся, він зробив дуже велику честь борцям-революціонерам, дяв їм було-б великою обидою, щоби їх листи мислила така петлюривська шматка як "Укр. Голос". Однак, если-б редактор "Укр. Голосу" дійсно хотів сим зробити прислугу революціонерам, то він не витягав би з їх листів деяких висловів, представляючи своїм читачам погібших революціонерів в шічовомі брехливим світлі. "Укр. Голос", як видно, має своїх читачів за послідних дурнів, які не повинні всього знати, тому дяв їм під ніс те, що йому хочеть ся.

"Укр. Роб. Вісти" подали листи дословно, і не жовнають перед своїми читачами того, що Шеремета пише до своїх релігійних родичів, що "така Божа воля". Але "Укр. Голос" зовсім обманув своїх читачів, він просто плюнув їм в очі. А инші укр. чорносотенні газети сфальшували біографії покійних і сцензурували та поперекручували їх передсмертні листи.

Ось як роблять українські патріоти!

Волинськ.

ДОГОВІР РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ З НІМЄЧЧИНОЮ.

(Бєрєсть-Литовський—Рапальо—Бєрлін.)

(Кореспонденція до "Українських Робітничих Вістей".)

Ще нам всім в ухах звенить бривік німєцьких шабел, що ними безповадно на приказайзера, Гінденбурга і инших підлївних стовпів німєцького імперіялізму косила німєцькая армія все, що осмілилось ставити будь який опір їй в поході на майбутню червону Москву. Знеможений догвою військово тодїшний, тільки що повставий проти своїх власних кровопивців, російський і український пролетаріят не міг вновити на два фронти — проти своїх і чужих імперіялістів.

І був заключений мир. Пам'ятний Бєрєсть-Литовський мир. Дорого, дуже дорого коштував він трудові маси славєнських в той же час Радянська Рєпублика. Але мир треба було підписати, бо не можна було вновити на два фронти, до того ще після кількох дїт тяжкої змоєги.

Але вже тоді ні в Росії ні на Україні не вірив ніхто з провідників революції, що подійшли німєцьким імперіялізмом умови в Бєрєсть-Литовському прийдеть ся російському і українському пролетаріятівні вивопняти. Надії були на німєцький пролетаріят і вони до "міри" здійснились.

Бєрєсть-Литовський мир пішов до історичного архіву.

Революція в Росії укріпилась і "запроданці" большевизма (так називала їх вся буржуазна і соціал-патріотичная преса кромї німєцької) діждались Рапальо. Заключено видїлийний мир.

Не нашим заданєм тут поясновати користі Рапальського договору, так як не про се в нас мова, а згадали тільки мимоходом, щоби присутити до договору Радянської України з Німєччиною, який заключено між обома країнами.

Дня 5. листопада с. р. У.С.Р.Р. заключила в Бєрліні анальогійний рапальському договіром окремих договір з Німєччиною.

Коли заключали Німці договір з большевизмом в Бєрєсть-Литовському прислав революційний уряд України і від себе делегачію. Але разом з ними прибули тоді від України і инші делегати. Тоді же говорили Шульгін, який посїдає Центральна Рада. І представників німєцького імперіялізму не хотїли визнаїти делегатів від У.С.Р.Р. Вони мали перед собою вірних лакаїв, запроданців робітничих мас України

Шульгін і з ними говорили і тішились. Цен. Рада, що, мовляв, "з нами говорять, нам кланьют" ся, нас визнають". І пішла "радїсть" по всій Україні. Віддала Центр. Рада Україну до розпорядженя німєцьким імперіялістам. І подїляв кров робітників і селян, що не хотїли ні Німців, ні Центр. Ради, ні мира нею заключеного. Се таке надавє ще, що всякий його пам'ятає...

Переїдемо далше.

А що-ж робила делегачія від У.С.Р.Р.? А звісна річ, не хотїли Німці з нею миритись, так вона поїхала до свого уряду "добивається сильніших мандатів".

І в порівнанню недовго прийшлося їй добиватись. Поборкалася се кілька місяців і добилась.

І Центр. Раду, і Німців нею закляників, післано назад в Німєччину. Уряд У.С.Р.Р. зав'яз ся оцінюванєм своєї території. Робітничтво і селянство пішло йому з допомогою. В короткому часі ся маленька У.С.Р.Р. підчас Бєрєсть-Литовського миру стала великою і міцнійшою. В союзі з другим соціалїстичним рєпубликанним стала навіть дуже сильною, непоборимою.

І в 1922 р. вже дрімупені Німці заключили договір з У.С.Р.Р.

І на підставі артикула 2 Бєрєсть-Литовського договору У.С.Р.Р. має право зажадати від Німців відшкодованя, яке має бути встановлене за всі шкоди, спричинені німєцькими військами в час їх запропане до Центр. Радою перебуваня на Україні.

Ні більше ні менше. Просїди в гостину, а ти не дивис ся, або не хотїв дивитись, хто просить і чи має він право просити в не свою хату, так тепер плати за се, що погуляв.

Але на тім не кінчить ся. Уряд У.С.Р.Р. домагаєть ся поверненя йому всього майна, вивезеного тоді Центр. Радою, чи иншими сумної пам'ятї урядами України в той час в Німєччину. Хочє поверненя домів, що їх закупили тут посли Центр. Ради за державні гроші.

Німєцький уряд погоджуєть ся і мусить погодитись з сїми домаганнями. Все загарбанє в українських робітників і селян мусить їм бути зверненє.

Бїднє селянство і робітничтво говорило в 1918 році, що воно є господарем у своїй хаті. І воно говорить се й тепер в 1922 році і надаїт говоритимє се саме, бо воно сила.

Права на розговори воно не жєбрає, воно здобуває його.

Бєрлін, 20. листопада 1922.

АНТОЛЬОГІЯ МИСТЕЦЬКОЇ ТВОРЧОСТИ НА УКРАЇНІ.

Видавництво "Деніція" в Москві, Тверська 57, приступило до складаня антольогї української поезії, прози та критики за останні часи — доба революційна, революційна та історично-революційна. Редакція Видавництва важе має в своєму розпорядженню чималий матеріал, але для повноти антольогї бракує ще дечого. Тому "Деніція" звертаєть ся до робітників українського художнього слова з проханєм, в найблизній термін надїслати по означеній адресі такі дані: 1) корєсєнку житєпись автора, 2) фотографічну картку з власноручним підписом та 3) зразкові свої твори (друковані чи недруковані).

3 РОЗОРУЖНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ В МОСКВІ.

МОСКВА, 7. грудня. — Участь розоружної конференції прийняв остаточно за підставу нарад програму, яку предложив представник совєтського правительства Максим Лїтвінов.

Опозиція проти совєтської програми була часами така сильна, що здавало ся, що прийде до шаквітного розбиття конференції. На чолі опозиції стївав представник польського правительства князь Радзівіл. Він заявив ся за дієковитим відкиненєм пропозиції совєтського правительства, доки не буде передискутована справа договору, який дав би гарантію, що жадна з держав не буде одна на другу нападатн.

Максим Лїтвінов відніє побїду над опозицією, доказуючи, що неські договори, писані тільки на папері, є безвартїсї.

"Історія учить, — говорив Лїтвінов, — що всі держави дошли до договору, коли бачили, що се для них є догідним.

Тому коли ви маєте дійсно намір розоружити ся, не кладїть сїго на папір, але приступайте відразу до діла і зменшіть свої армії, як се ми пропонуємо".

Підчас дискусії представник Литви від самого початку заявив ся за пропозицію представника Совєтської Росії. Його сїлами пішли опися представники Естонї, Фінляндї, оставляючи в опозиції Польщу і Латвію.

Лїтвінов, що є безвартїсї.

"Історія учить, — говорив Лїтвінов, — що всі держави дошли до договору, коли бачили, що се для них є догідним.

Тому коли ви маєте дійсно намір розоружити ся, не кладїть сїго на папір, але приступайте відразу до діла і зменшіть свої армії, як се ми пропонуємо".

Підчас дискусії представник Литви від самого початку заявив ся за пропозицію представника Совєтської Росії. Його сїлами пішли опися представники Естонї, Фінляндї, оставляючи в опозиції Польщу і Латвію.

Історія учить, — говорив Лїтвінов, — що всі держави дошли до договору, коли бачили, що се для них є догідним.

Тому коли ви маєте дійсно намір розоружити ся, не кладїть сїго на папір, але приступайте відразу до діла і зменшіть свої армії, як се ми пропонуємо".

Підчас дискусії представник Литви від самого початку заявив ся за пропозицію представника Совєтської Росії. Його сїлами пішли опися представники Естонї, Фінляндї, оставляючи в опозиції Польщу і Латвію.

3,200,000 КОМУНІСТІВ.

Від такого приблизно числа організований у компартїи пролетарських борців зіхались представники на 4 конгрес Комінтерна — більш надївотно країн там представлений. Порівнюючи сей склад зі складом 3 конгресу, бачимо деякі зміни, що відповідають загальної картинї класової борні у всєсвітньому масштабі. Аналізуючи процес сей борні, помічаємо наростанє класової диференцій. Капіталїстичная реакція чи соціальная революція — таку альтернативу ставляють в усіх країнах. Трего не дано. Треба вибирати. І на сих двох полюсах концентрують ся ворожі одна другій сили. Промежні угрупованя зникають, ідуци чи по один чи по другій бік барикад. Стояти посередній неможливо, як неможливо проходжувати ся між військовими окопами під перекрестним вогнем.

Так зникає недоробок — пїртий (2½) Інтернаціонал разом з 2-им ідуци в обїми буржуазї. "Незадежені" вже немає, незалежно від своїх гучних гасел вони йдуть призначенім шляхом соціал-здратїництва: Навпаки, італїйські "серватїні", мов блудні сини, вертають до лона Комінтерна, зїєвїрившись у можливостї иншим шляхом прийти до революції.

Так зникає недоробок — пїртий (2½) Інтернаціонал разом з 2-им ідуци в обїми буржуазї. "Незадежені" вже немає, незалежно від своїх гучних гасел вони йдуть призначенім шляхом соціал-здратїництва: Навпаки, італїйські "серватїні", мов блудні сини, вертають до лона Комінтерна, зїєвїрившись у можливостї иншим шляхом прийти до революції.

Так зникає недоробок — пїртий (2½) Інтернаціонал разом з 2-им ідуци в обїми буржуазї. "Незадежені" вже немає, незалежно від своїх гучних гасел вони йдуть призначенім шляхом соціал-здратїництва: Навпаки, італїйські "серватїні", мов блудні сини, вертають до лона Комінтерна, зїєвїрившись у можливостї иншим шляхом прийти до революції.

Теж їу партїях Заходу й Сходу, теж у Новому Світі, теж у далеких колонїях. Скрїзь компартїї гартують ся в невїпний боротьбі з капїталом, скрїзь склад инїх кристалізують ся стале-тривалим, міцним, незвідним, невідступним. Як що на початку всєсвітньої комунїстичної пропаганди инодї комунїстичні організації виникали під впливом свїжого, невіпробованого ще в улєртій боротьбі, революційного ентузіазму, так тепер, у часи, коли перїспекти всєсвітньої революції яєвїшають, як перспективи в результаті довгих революційних процесів і воєн, склад компартїї поповнюють ся тими, хто свідомо йде на сю догву, уперту борню, здоючи собі справу з усіх її труднощів і пригод.

І таких товаришів ми маємо, з попереднього підрахунку (статистичні відомостї ще не зведєні достоту) понад 3¼ міліона. Се — військо Комінтерна, військо надїане, непереможнє. А сила організованости сїю непереможнїсть ще збільшїть. 4-ий конгрес Комінтерна є живює демонстрацією організованости комунїстичних сил. ("Вісти ВУЦВК").

Сибірським збїгням грозить смерть від голоду і недуг.

ТОКІО, 5. грудня. — Сибірським збїгням, які утікля з Владивостоку до Корєї, грозить цїлковита загіблї, коли вони не одержать негайної помочі. В Гензані, в Корєї, находить ся під теперїшню пору около 7.000 сибірських збїгців, яких манджурскі власти не хочуть перепустити через Манчжурїю. Поверх 2.000 з них є хорї на різні пошести. Тяжєлює амїрає по кількадесять осіб.

Японїя відступила Шантунг Китаєви.

ТОКІО. — Міністерство заграничних справ оповїстило, що дня 2. грудня підписано угоду між Китаєм і Японїєю в справі Шантунга. Передача всїх японських установ в провінції Шантунг відбула ся 5-го грудня і тоді зачала ся евакуация японських військ.

Японїя відступила Шантунг Китаєви.

ТОКІО. — Міністерство заграничних справ оповїстило, що дня 2. грудня підписано угоду між Китаєм і Японїєю в справі Шантунга. Передача всїх японських установ в провінції Шантунг відбула ся 5-го грудня і тоді зачала ся евакуация японських військ.

Японїя відступила Шантунг Китаєви.

ТОКІО. — Міністерство заграничних справ оповїстило, що дня 2. грудня підписано угоду між Китаєм і Японїєю в справі Шантунга. Передача всїх японських установ в провінції Шантунг відбула ся 5-го грудня і тоді зачала ся евакуация японських військ.

Японїя відступила Шантунг Китаєви.

ТОКІО. — Міністерство заграничних справ оповїстило, що дня 2. грудня підписано угоду між Китаєм і Японїєю в справі Шантунга. Передача всїх японських установ в провінції Шантунг відбула ся 5-го грудня і тоді зачала ся евакуация японських військ.

Японїя відступила Шантунг Китаєви.

ТОКІО. — Міністерство заграничних справ оповїстило, що дня 2. грудня підписано угоду між Китаєм і Японїєю в справі Шантунга. Передача всїх японських установ в провінції Шантунг відбула ся 5-го грудня і тоді зачала ся евакуация японських військ.

Японїя відступила Шантунг Китаєви.

ТОКІО. — Міністерство заграничних справ оповїстило, що дня 2. грудня підписано угоду між Китаєм і Японїєю в справі Шантунга. Передача всїх японських установ в провінції Шантунг відбула ся 5-го грудня і тоді зачала ся евакуация японських військ.

Японїя відступила Шантунг Китаєви.

ТОКІО. — Міністерство заграничних справ оповїстило, що дня 2. грудня підписано угоду між Китаєм і Японїєю в справі Шантунга. Передача всїх японських установ в провінції Шантунг відбула ся 5-го грудня і тоді зачала ся евакуация японських військ.